JAROSLAV HAŠEK

Hogyan szavazott Cetlička

Cetlička ki volt tiltva Prágából, s így amikor délelőtt tizenegy óra körül a Perštýn és a Ferdinánd út sarkán felébredt, érdeklődéssel nézte, hogyan megy neki egy tapasztalatlan, kocsit húzó vidéki segéd a forgalmas kereszteződés rendjére ügyelő őrnek.

A rendőr már csak bosszúból is beírta noteszába, hogy a kocsi, amely őt néhány méterrel tovább taszította, nincs ellátva — a közlekedési rend előírásának megfelelően — a tulajdonos nevét feltüntető táblával.

Cetličkának dupla örömet szerzett az esemény. Először is mint olyan nézőnek, aki hosszas járkálás után végre lát valami érdekeset az utcán, másodszor pedig mint olyan embernek, aki boldog, ha ellenségét valamiféle kellemetlenség éri.

És hát ez a fajta ember bizony nem bánt túl kegyesen Cetličkával, ha találkozott vele a Gyümölcspiacon a Koszorúban tartott randlírozásai közben.

Nappal mindig minden jól ment. Járkált Prágában, senki nem ismerte; ám jöttek a kísértésekkel teli éjszakák. Egyszer el akart vinni egy télikabátot a Csillagocskákból, máskor fizetés nélkül próbált távozni a Kaliforniából, aztán kötekedés a Koszorúban, s mindez együtt hónapos kitiltásokhoz vezetett.

Ám ő mégis nagyon szerette Prágát, az anyaszentegyvárost, mert mindig hasznot tudott húzni belőle.

Sehol se lóg annyi szoknya a kirakatokban, sehol se lehet olyan jól kinyitni az üzletek keresztpántjait, sehol se lehet olyan jól lopni, mint Prágában.

Mert ha az utcán a legnagyobb marhaság is történik, sehol se gyűlik össze akkora közönség, amely süket és vak, és tülekszik előre, hogy lássa, valóban verébtojás esett-e egy komoly úr kalapjának karimájára, aki most dühödten mutogatja a tömegnek fekete keménykalapját, karimáján a kis sárga folttal.

És ilyen helyen nagyon jól ki lehet üríteni a télikabátok zsebeit, mert igen kevesen rejtik pénztárcájukat öltönyük zsebébe, nem kívánván állandóan kigombolkozni, na meg akkor a meglopatás örömétől is meg lennének fosztva.

Cetlička belevetette magát a tömegbe, azok közé is, akik a majmok versenyét figyelték. A fából készült mechanikus majmokét a játékbolt kirakatában, amely előtt felnőttek tolongtak, holott a majmok a gyerekeknek készültek, akik azok miatt a langaléták miatt nem fértek a közelükbe.

Ott volt az utcai villamos kocsijában helyért tülekedők között is.

S mindenhol mélyen belenyúlt a zsebekbe, és mindenhonnan feltűnés nélkül távozott.

Ugyanakkor nagyon babonás volt, mint minden tolvaj, hadvezér és diplomata.

Ha elsőre nem sikerült megszereznie a zsákmányt, másodszor nem kísérletezett. Mellesleg ugyanígy cselekszik az állatok királya, az oroszlán is.

Ma peches napja volt.

Az elütött kutya látására összefutott tömegben belenyúlt egy úr zsebébe, aki nagy hangon szidta a rohanó automobilokat. A buksza már félig a kezében volt, amikor az úr rándult egyet. Kirántotta hát villámgyorsan a kezét, de néhány pillanat múlva újra belesüllyesztette

ugyanabba a zsebbe. Az úr azonban ki akarta venni zsebéből a zsebkendőjét, és igencsak meglepődött, amikor ott egy idegen kezet talált, amely hirtelen eltűnt. Felkiáltott: „Zsebmetsző!"

„Jesszusmária", kiáltotta az előírásoknak megfelelően Cetlička, „fogják meg! Valaki ellopta a bukszámat. Okmánybélyegek voltak benne. Ezt jelentenem kell a biztos úrnak."

Senki által nem zavartatva távozott és a sarok mögött pökött egyet. „Na, ez jól kezdődik. Ma inkább nyugton maradok."

S ráadásul még egy szalmával megrakott szekeret is látott. Így hát csak csavargott az utcákon, míg be nem tévedt egy söntésbe, ahol találkozott egy önfeláldozó baráttal, aki közölte vele, hogy már csak annyi pénze van, hogy meghívja őt egy rummal kevert rozspálinkára.

Így megerősödve testben és lélekben, ismét útnak indult. Egy keveset gyönyörködött a sarkon álló rendőrben, aztán elindult a kocsmákba koldulni.

Tudni kell azonban, hogy még csak délelőtt tizenegy óra volt, a vendégek még meglehetősen józanok voltak, és nem adtak neki semmit. Végigjárt így vagy féltucat vendéglőt, míg be nem tért egy kiskocsmába, ahol szokatlanul nagy volt a zaj.

Levette a kalapját és odaállt az egyik asztal mellé. Mielőtt azonban elmondhatta volna, hogy ő vándorló szegénylegény, egy kövér úr belenyúlt a kabátja zsebébe, kivett belőle hat sörjegyet és odaszólt a szomszéd asztalhoz: „Írja be ezt az urat!"

„Neve!" kérdezte egy másik úr a szomszéd asztalnál. „Čeřovský", mondta riadtan a megtisztelt." Helyes Čeřovský úr, menjen oda hátra és váltsa be a sörjegyeit."

Cetlička legszívesebben elszaladt volna, de amikor kiderült, hogy egy jegyért valóban fél liter sört adnak, megnyugodott és leült a többi úr közé, akik valamit magyaráztak, amihez nyilvánvalóan nem értettek, és közben úgy vedelték a sört, mint a sivatagi vándorok.

„Egyszer erdészöltönyben mentem, aztán fekete magas szárú cipőben és sapkában", magyarázta a bandának egy magas, szikár férfi, „és a bizottság, az rád se néz. Azok a mi embereink, érted? Eddig csak egyetlen emberünket kapták el, a sánta Machert. A fickó részegen ment kétszer egymás után szavazni, és elfelejtette, hogy a bicegésével felhívja magára a figyelmet. Viktornak meg a szavazóhelyiség ajtajában leesett az álbajusza. Még az volt a szerencse, hogy a falu egyik elöljárója segített a vécében visszaragasztani."

„Nos, Čeřovský úr", lépett oda Cetličkához egy úr, „itt a felöltő, itt a szavazóigazolvány, itt a cilinder, és már mehet is. És még adok magának három koronát. Üljön be egy fiákerbe és ha leszavazott, azonnal jöjjön vissza és öltözzön át, másodszor professzor lesz. Pávek úr majd ad magának parókát meg szemüveget. Tachlík, kérlek, kísérd el az urat a szavazóhelyiségbe!"

Tachlík úr kézen fogta Cetličkát és beültette egy konflisba. Majd felvezette egy nagy épület lépcsőjén és egy ajtó előtt azt mondta neki: „Ide most bemegy, előbb leadja a szavazóigazolványát, majd a szavazócédulát. Ne felejtse el, hogy maga Moráňban lakik, Kalousnak hívják és hivatalnok Kolbennél, meg hogy most 35 éves."

Cetlička—Čeřovský—Kalous még hallotta, hogy mellette valaki azt mondja egy úrnak: „Csak semmi félelem, most szemüvege van, senki nem ismerheti fel, hogy most megy be harmadszor. Ne felejtse el, hogy a neve Vyskočil."

Tachlík belökte Cetličkát a szavazóhelyiségbe és lerohant a lépcsőn.

Cetlička sikerrel teljesítette a neki kijelölt feladatot, majd gyorsan elvegyült a sorban állók között, élete nagy szerencséjét sejtvén.

„Eszembe sincs visszamenni, visszaadni a felöltőt meg a cilindert", győzködte magát, „pontosan nem értem, miről van szó, de már eddig is jól sikerült minden. Ezért legalább tisztességgel megdolgoztam."

S így aztán a Národní Listyben a következő hirdetés jelent meg: „Az az úr, aki az Egye-

sült Nemzeti Park szavazóhelyiségében véletlenül eltulajdonított egy felöltőt meg egy cilindert, arra kéretik, juttassa vissza ugyanabba a helyiségbe, mert a neve fel van jegyezve."

Ám Cetlička—Čeřovský—Kalous nem olvassa a Národní Listyt, mert azóta nem hajlandó az Egyesült Nemzeti Pártok érdekeit szolgálni.

Egy torony mélyén üldögél mint visszaeső, és arra a csodálatos november 19-re gondol.

De lehet, hogy odaültetnek mellé néhány urat a városházáról, akiknek az ok iránt érdeklődő megnyilvánulásukra majd azt feleli, csak így, röviden: „Másért, Prágáért!"

S ők pedig majd azt kell, hogy feleljék: „Mi is, barátom!"

Fordította: BÁBA IVÁN

JAROSLAV HAŠEK (1883—1923)

A Švejk világhírű szerzője Prágában született. Kereskedelmi iskolát végzett, bolti segéd, tisztviselő majd újságíró volt. A század elején a prágai bohémvilág jellegzetes alakja. Az első világháborúban az orosz frontra kerül katonaként, számos cseh bajtársával megadja magát a cári orosz hadseregnek. Az oroszországi forradalomban a Vörös Hadsereg politikai biztosa volt. 1920-ban hazatért Csehszlovákiába. Odahaza újra régi bohéméletét folytatja, 1921-től haláláig írta a Švejket, a regényt végül nem tudta befejezni.

BOHUMIL HRABAL

Zajos magány

(Részlet)

1.

Harmincöt éve dolgozom a papírgyűjtőben, és ez az én love storym. Harmincöt éve préselek papírhulladékot és könyveket, harmincöt éve kenem össze magam betűkkel, úgyhogy lexikonokhoz vagyok hasonlatos, melyekből ez idő alatt legalább harminc mázsát préseltem össze, korsó vagyok tehát, telve eleven és holt vízzel, elég ha egy kicsit megbillenek, már dől is belőlem a csupa szép gondolat, saját akaratom ellenére vagyok művelt, így hát voltaképpen nem is tudom, mely gondolatok a sajátjaim és melyeket olvastam ki valahonnan, ez alatt a harmincöt év alatt összebogoztam magam a körülöttem levő világgal, és mivel szeretek olvasni, hát tulajdonképpen nem is olvasok, hanem a szájamba veszek egy-egy szép mondatot és szopogatom, mint a cukorkát, mintha egy kupica likőrt iszogatnék, oly hosszan, míg az a gondolat szét nem árad bennem, mint az alkohol, oly hosszan szívódik belém, hogy már nem csak az agyamban és szívemben van jelen, hanem szerteárad összes eremben, egészen a véredények gyökeréig. Így egy hónap alatt átlagosan húsz mázsa könyvet préselek össze, de hogy erőt merítsek ehhez az Istennek tetsző munkámhoz, ez alatt a harmincöt év alatt annyi sört ittam meg, hogy azzal tele lehetne tölteni egy ötvenméteres úszómedencét és egy sor halastartályt a karácsonyi pontyoknak. Így akaratom ellenére lettem bölcs, és most látom, hogy agyam nem más, mint a hidraulikus prés összenyomta gondolatok, ötletek bálái, leégett hajú fejem olyan, mint